

ASOCIJACIJA XY

DONATOR: **Global Fond**

PRIMARNI PRIMATELJ SREDSTAVA ZA BIH: **UNDP**

LOKACIJA IMPLEMENTACIJE: 21 grad u Bosni i Hercegovini

(Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Brčko, Derventa, Doboj, Foča, Livno, Mostar, Mrkonjić Grad, Orašje, Prijedor, Sarajevo, Travnik, Tuzla, Zenica, Ljubuški, Goražde, Srebrenica, Jablanica i Trebinje)

VRIJEME IMPLEMENTACIJE: **2007 - 2010**

IMPLEMENTATOR PROJEKTA: **Asocijacija XY**

Naziv projekta:

Cilj1: „Povećanje IEC/BCC obrazovanja o prevenciji među mladima”. Program Global Fonda za BiH pod nazivom “Državni odgovor na HIV/AIDS u ratom razrušenom i visoko stigmatiziranom okruženju”

UKRATKO O PROJEKTU

Projekt „Povećanje IEC/BCC obrazovanja o prevenciji među mladima u BiH” predstavlja dio, tačnije jedan od ciljeva državnog programa pod nazivom „Državni odgovor na HIV/AIDS u ratom razrušenom i visoko stigmatiziranom okruženju”. Sam program je finansijski podržan od strane Global fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije, a implementiran od strane UNDP-a kao primarnog primatelja sredstava te partnera iz nevladinih organizacija i javnih ustanova/institucija iz cijele Bosne i Hercegovine. Asocijacija XY u ovom projektu ima dvostruku ulogu. Prije svega, odgovorna je za njegovu implementaciju gdje je primarni zadatak Asocijacije XY da uspostavi i razvije Prijateljske centre za zdravlje mladih (PCZM) širom Bosne i Hercegovine.

Istovremeno, sama Asocijacija XY također čini Prijateljski centar za zdravlje mladih, uspostavljen još 2006 godine, od kada svakodnevno radi sa mladim ljudima. To iskustvo, kao i standarde i procedure koje je razvila uz podršku matične organizacije, IPPF EN-a, je iskoristila da na što kvalitetniji način ispuni ciljeve ovog projekta, posebno u segmentu uspostavljanja Prijateljskih centara za zdravlje mladih.

Tako je u prethodne četiri (4) godine Asocijacija XY, pored jačanja postojećih pet (5) Prijateljskih centara za zdravlje mladih koji su postojali prije početka projekta u Sarajevu, Banjaluci, Brčkom, Mostaru i Bihaću, uspostavila još 16 ovakvih centara i to u Doboju, Tuzli, Zenici, Bijeljini, Livnu, Prijedoru, Foči, Travniku, Mrkonjić Gradu, Derventi, Orašju, Goraždu, Ljubuškom, Srebrenici, Jablanici i Trebinju. U Bosni i Hercegovini trenutno postoji i pruža usluge 21 Prijateljski centar za zdravlje mladih.

Prijateljski centri za (zdravlje) mlade (ih)

Prijateljski centri za zdravlje mladih su kreirani da pružaju raznovrsne i kvalitetne usluge iz oblasti zdravlja prilagođene specifičnim potrebama mladih ljudi, a posebno ranjivih grupa.

Specifičnosti ovih centara su:

- **Prijateljski pristup prema klijentima**
- **Neosuđujući stav prema klijentima, stav bez predrasuda**
- **Povjerljivost**
- **Poštivanje prava klijenata**
- **Besplatne usluge (u obimu u kojem je to moguće)**

Prijateljski centri za mlade promovišu zdrave stilove života i brigu o vlastitom zdravlju te zaštitu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava mladih ljudi, uključujući prevenciju HIV-a i drugih spolno prenosivih infekcija.

Prijateljski centri za zdravlje mladih pružaju usluge informisanja, edukacije, savjetovanja i ginekoloških usluga mladim ljudima od 14 do 25 godina širom Bosne i Hercegovine.

Struktura prijateljskih centara za zdravlje mladih

Rad ovih centara se zasniva na uspješnoj saradnji nevladinog i vladinog sektora te predstavlja dobru praksu u oblasti obezbjeđivanja prijateljskih usluga za mlade ljude, ne samo u našoj zemlji nego i u cijeloj regiji. Svaki od Prijateljskih centara za mlade se zasniva na djelovanju dvije odvojene jedinice, i to: lokalne nevladine organizacije i doma zdravlja. Ove dvije jedinice su fizički odvojene (izuzev u Sarajevu) i iako svaka od njih ima svoju specifičnu ulogu i obaveze one predstavljaju integralnu cjelinu.

1. **Nevladina organizacija** ima ulogu **info centra** koji informiše mlade ljude o vrsti i važnosti usluga koje nudi Prijateljski centar za mlade. Educirani mladi ljudi iz nevladine organizacije/info centra sprovode prezentacije vršnjačke edukacije u školama, edukativne aktivnosti van škola i vrše podjelu edukativnih materijala i kondoma. Pored toga, info centar djeluje kao posrednik između klijenata (mladih ljudi) i domova zdravlja kada je u pitanju pružanje savjetodavnih i medicinskih usluga ovoj populaciji.
2. **Dom zdravlja** ima zadatak da u okviru postojećih kapaciteta pruži prijateljske usluge mladim ljudima u posebnim terminima kako bi se obezbijedila maksimalna povjerljivost klijenata. Timovi zdravstvenih radnika su senzibilizirani da u radu sa mladima koriste prijateljski pristup. Kroz projekt se na svakoj lokaciji finansijski podržava tim od tri zdravstvena radnika i to ginekolog, psiholog i medicinska sestra.

Aktivnosti projekta

U ulozi implementatora projekta Asocijacija XY je sprovela sljedeće aktivnosti:

- **Procjenu nevladinih organizacija na projektnim lokacijama**
- **Uspostavljanje saradnje sa domovima zdravlja na tim lokacijama**
- **Potpisivanje ugovora sa nevladinim organizacijama i domovima zdravlja**
- **Obuku vršnjačkih edukatora (treninzi za obuku edukatora vršnjaka i treninzi za trenere)**
- **Senzibilizaciju medicinskog osoblja o prijateljskom pristupu u radu sa mladim ljudima**

Info centri koji su odgovorni za sprovođenje edukativnih i promotivnih aktivnosti su uradili sljedeće:

- **Redovne prezentacije vršnjačke edukacije u osnovnim i srednjim školama**
- **Edukativne aktivnosti na fakultetima**
- **Vanškolske aktivnosti sa vulnerabilnim grupama**
- **Edukativne aktivnosti sa roditeljima i školskim osobljem**
- **Različiti događaji za mlade (koncerti, ulične aktivnosti i sl.)**
- **Kontinuirana distribucija kondoma i edukativnog materijala**

Medicinski centri koji su odgovorni za pružanje medicinskih usluga su uradili sljedeće:

- **Povezivanje i kontinuiranu saradnju medicinskih centara i nevladinih organizacija na projektnim lokacijama**
- **Pružanje ginekoloških usluga mladim ljudima**
- **Pružanje savjetodavnih usluga mladim ljudima**
- **Upućivanje klijenata u druge ustanove, naročito u DPST centre (Centre za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV, hepatitis B i hepatitis C)**

Ostvareni rezultati za period 2007 - 2010:

- **Mlade osobe (14 do 19 godina) obuhvaćene vršnjačkom edukacijom o prevenciji HIV-a u školskom okruženju – 62 233**
- **Mlade osobe (14 do 25 godina) obuhvaćene vršnjačkom edukacijom o prevenciji HIV-a u vanškolskom okruženju – 135 493**
- **Educirani treneri –59**
- **Educirani vršnjački edukatori – 1010**
- **Distribuirani kondomi – 1 592 223**
- **Distribuirani edukativni materijali u školskom okruženju – 70 002**
- **Distribuirani edukativni materijali u van školskom okruženju – 429 589**
- **Mladi ljudi koji su dobili medicinske usluge – 18 727**
- **Mladi ljudi koji su bili na psihološkom savjetovanju – 8 304**
- **Mladi ljudi upućeni na DPST centre - 856**
- **Broj edukatora vršnjaka aktivnih u okviru YSAFE mreže BiH - 184**

Godišnja konferencija edukatora vršnjaka

Asocijacija XY je uz podršku partnerskih organizacija UNDP-a i World Vision-a organizovala 5. Godišnju konferenciju za vršnjačke edukatore, članove YSAFE mreže BiH. Konferencija je održana u Banjaluci u Domu omladine 30. i 31. oktobra 2010. pod sloganom „U mreži si Safe“. Kao i prethodnih godina, konferencija je imala nekoliko specifičnih ciljeva:

- Jačanje kvaliteta programa vršnjačke edukacije na nivou Bosne i Hercegovine
- Jačanje YSAFE mreže i učešće članova na lokalnom i nacionalnom nivou
- Upoznavanje sa pozitivnim i negativnim praksama proisteklim iz rada edukatora vršnjaka
- Definisanje uloge vršnjačkih edukatora u radu Prijateljskih centara za zdravlje mladih
- Razmjena znanja i iskustava YSAFE članova

Svake godine na konferenciji za vršnjačke edukatore okupe se mladi ljudi iz čitave Bosne i Hercegovine. Ove godine konferenciji je prisustvovalo 80 mladih ljudi iz Sarajeva, Bihaća, Doboja, Foče, Mostara, Livna, Prijedora, Travnika, Mrkonjić Grada, Dervente, Orašja, Srebrenice, Goražda, Ljubuškog, Brčkog, Banjaluke, Bijeljine, Visokog, Kaknja, Olova, Vukovije, Kalesije, Ročevića, Šipraga, Kneževa i Kotor Varoši.

Mladi ljudi su istaknuli nekoliko ključnih dostignuća ove konferencije, i to:

- ✓ Jedinstvenost ovog programa je u tome što uključuje mlade ljude iz čitave Bosne i Hercegovine koji na isti način sprovode preventivne aktivnosti u svojim Prijateljskim centrima
- ✓ Važnost ovog projekta za mlade je što im pruža mogućnost da kroz ovaj program uče i unapređuju svoje znanje i komunikacijske vještine
- ✓ Kreiran je sistem praćenja rada vršnjačkih edukatora na nivou Bosne i Hercegovine
- ✓ Kreiran je sistem podrške vršnjačkim edukatorima u toku implementacije projektnih aktivnosti

Svi edukatori su se izjasnili da njima dolazak na konferenciju predstavlja najbolji vid motivacije, da im pruža mogućnost da kroz razmenu informacija, znanja i iskustava sa edukatorima iz drugih PCM bogate svoje znanje i unapređuju svoj rad.

Preporuke:

Kako bi se program još više unaprijeđivao potrebno je slijediti nekoliko pravaca:

- Širiti i jačati mrežu vršnjačkih edukatora kroz kontinuiranu edukaciju
- Nastaviti sa sprovođenjem vršnjačke edukacije u osnovnim i srednjim školama
- Uključiti mlade ispod 14 godina u program vršnjačke edukacije
- Edukovati mlade iz ruralnih područja
- Uvesti nove teme na prezentacijama u školama (zdravi životni stilovi i sl.)
- Jačati angažman neformalne mreže Prijateljskih centara za zdravlje mladih BiH
- Medijski promovisati usluge Prijateljskih centara za zdravlje mladih u BiH
- Jačati saradnju sa relevantnim ustanovama iz oblasti obrazovanja
- Obezbijediti samoodrživost Prijateljskih centara za zdravlje mladih uključivanjem lokalnih zajednica

„Projekt ima pozitivan uticaj na mlade ljude, što se posebno odrazilo ne samo na njihovu zainteresiranost tokom treninga, već i poslije. Ostali smo u kontaktu sa edukatorima koji su među svojim vršnjacima širili informacije, što smatram većim uspjehom od prezentacija u školama. Prijateljski razgovor uvijek ostavi veći dojam u odnosu na formalno obrazovanje. Posebno sam ponosna na želju edukatora da unaprijede svoje znanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, a što je uslov za kvalitetno neformalno obrazovanje. Najsretnija sam kad se svakodnevno podsjetimo da mladi ljudi steknu drugačije viđenje svijeta oko sebe nakon naših treninga o podizanju svijesti mladih ljudi širom zemlje.“ - Dajana Cvjeković

trenerica Asocijacije XY

Danijela Ozme 12 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: 033 260 615 Fax: 033 260 617

E-mail: bhfpaxy@bih.net.ba

www.xy.com.ba